

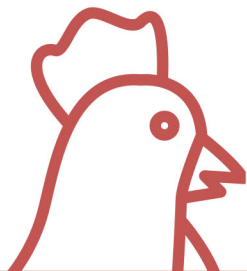
คู่มือ

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

สำหรับฟาร์มไก่ไข่

มกษ. 6909-2562

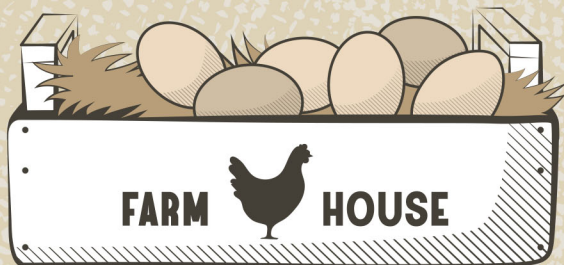

คู่มือ

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

สำหรับฟาร์มไก่ไข่

มกษ. 6909-2562

• คำนำ •

เอกสารคู่มือการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ (มกษ. 6909-2562) จัดทำขึ้นโดยอาศัยข้อมูลจากมาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ (มกษ. 6909-2562) และแนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตรการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ (มกษ. 6909(G)-2562) เพื่อให้เกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในการนำมาตราฐานไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และเตรียมความพร้อมเข้าสู่การขอการรับรอง เพื่อพัฒนาฟาร์มไก่ไข่ของไทยให้เป็นที่ยอมรับยิ่งขึ้นในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

คู่มือนี้มีข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ที่เลี้ยงไก่ไข่เพื่อการค้า จำนวนตั้งแต่ 1,000 ตัวขึ้นไป ครอบคลุมองค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม อาหาร น้ำ การจัดการบุคลากร การจัดการสุขภาพสัตว์ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ การจัดการไก่อุ่น ไก่อระยะไข่และไข่ไก่ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล

ฟาร์มไก่ไข่ที่จะขอการรับรองมาตรฐาน GAP หรือ การปฏิบัติ
ทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ จะต้องผ่านการตรวจประเมิน
ตามข้อกำหนด มกษ. 6909-2562 จำนวน 8 ข้อ ดังนี้

1. องค์กรประกอบฟาร์ม

4

2. การจัดการฟาร์ม

7

3. บุคลากร

11

4. สุขภาพสัตว์

14

5. สวัสดิภาพสัตว์

17

6. การจัดการไก่รุ่น ไก่ระยะไข่และไข่ไก่

19

7. สิ่งแวดล้อม

21

8. การบันทึกข้อมูล

23

องค์ประกอบฟาร์ม

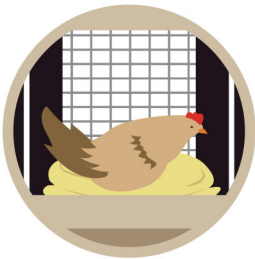
1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงจากการปนเปื้อนของอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขอนามัยของไก่ เช่น ไม่ตั้งอยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม สถานที่รวบรวมแหล่งกำจัดขยะและแหล่งรวมสัตว์ปีก หรือมีมาตรการป้องกันที่เหมาะสม

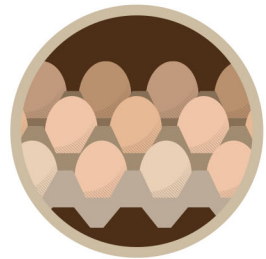
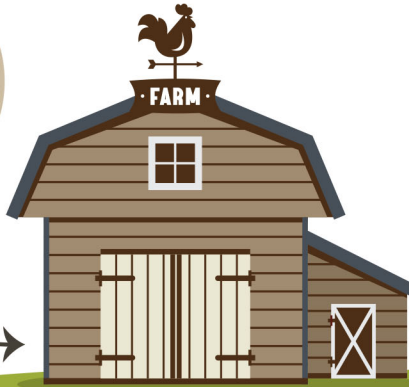

2. ฝูงและลักษณะฟาร์ม

- ฟาร์มมีขนาดพื้นที่ที่เหมาะสม ไม่หนาแน่นจนก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม
- มีการวางผังฟาร์มที่เอื้อต่อการปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะและสุขอนามัยสัตว์ และแยกพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสัดส่วน
- มีบริเวณหรือสถานที่เก็บรวบรวมไข่ไก่ก่อนเคลื่อนย้ายออกนอกฟาร์ม และใช้ภาชนะเก็บไข่ที่เหมาะสม สะดวกในการปฏิบัติงานอย่างถูกสุขลักษณะ

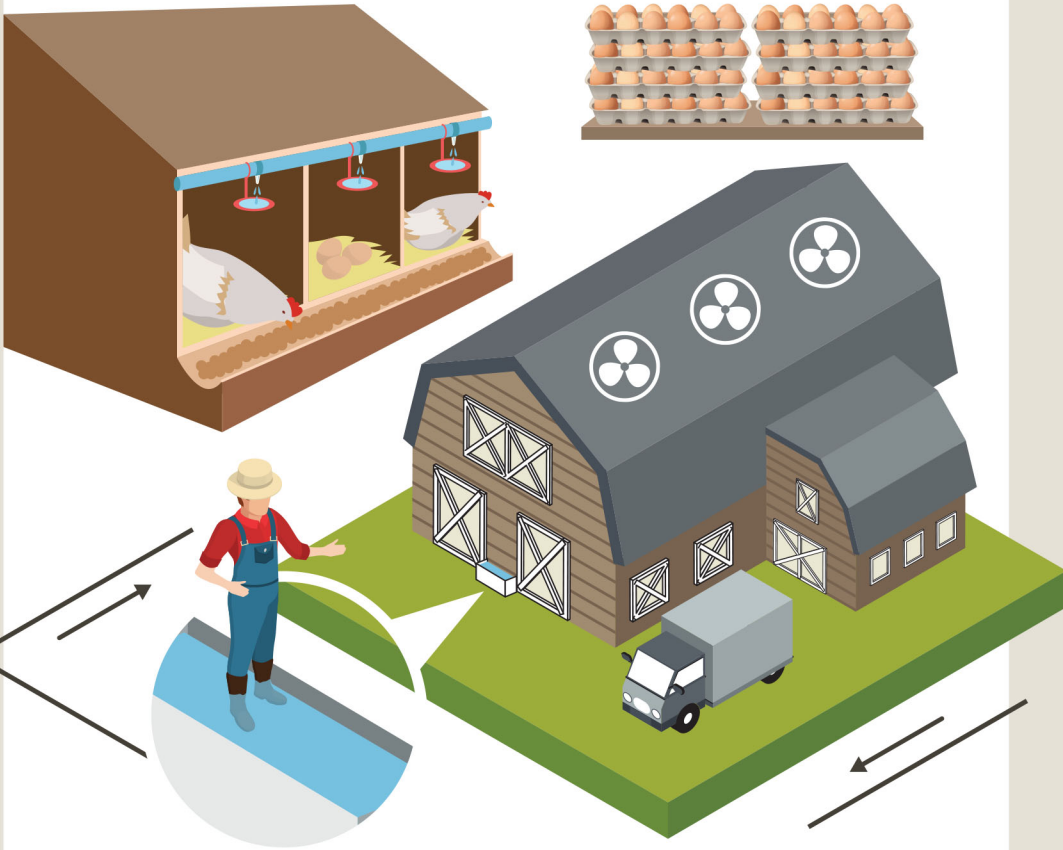
สถานที่เลี้ยงไก่ไข่

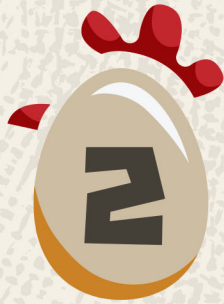
สถานที่รวบรวมไข่ไก่

3. โรงเรือน

- มีการวางผังที่แสดงตำแหน่งอุปกรณ์ ซึ่งเอื้อต่อการเลี้ยงไก่ไข่
- มีพื้นที่เพียงพอในการเลี้ยงไก่ไข่ โดยคำนึงถึงหลักสวัสดิภาพสัตว์
- มีความแข็งแรง ถูกสุขลักษณะ ระบายอากาศได้ดี ง่ายต่อการบำรุงรักษา ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อ รวมทั้งมีลักษณะที่เหมาะสมต่อการวางไข่และการเก็บไข่

ฟาร์มไก่ไข่ควรมีระยะห่างระหว่างโรงเรือนที่เหมาะสมต่อการจัดการฟาร์ม บริเวณหน้าประตูของโรงเรือน ต้องมีระบบป้องกันเชื้อเข้า-ออกจากโรงเรือน เช่น อ่างน้ำยาฆ่าเชื้อสำหรับจุ่มเท้า เปลี่ยนหรือหุ้มรองเท้าก่อนเข้า-ออกโรงเรือน และต้องป้องกันสัตว์ปีกหรือสัตว์พาหะนำเชื้อชนิดอื่นเข้ามาในโรงเรือน เช่น มีตาข่ายป้องกัน

การจัดการฟาร์ม

1. คู่มือการจัดการฟาร์ม

มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่แสดงให้เห็นรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญภายในฟาร์มได้แก่

- ระบบการเลี้ยง
- การจัดการอาหารและน้ำ
- การจัดการด้านสุขภาพ
- การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ปีก

2. การจัดการอาหารและน้ำที่ใช้เลี้ยงไก่

● อาหารไก่สำเร็จรูปและหัวอาหารสัตว์ต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์

● ในกรณีที่ผสมอาหารไก่ไข่เอง หรือนำอาหารสำเร็จรูป/หัวอาหารสัตว์มาผสม ห้ามใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์

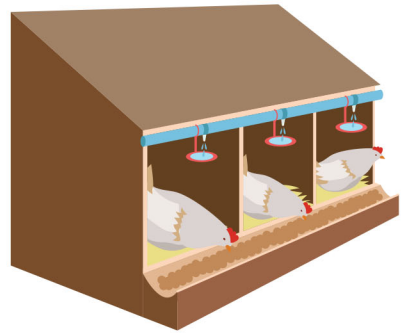
● ตรวจสอบคุณภาพอาหารไก่ไข่ทางกายภาพในเบื้องต้น เช่น สุ่มตรวจอาหารไก่ไข่ว่าไม่มีลักษณะ สี กลิ่นที่ผิดปกติหรือรวมตัวเป็นก้อน รวมถึงตรวจภาชนะบรรจุว่าไม่ฉีกขาดแตก ชำรุด และควรมีฉลากหรือเอกสารกำกับสินค้าที่ถูกต้อง และเก็บตัวอย่างอาหารไก่ไข่เพื่อใช้วิเคราะห์กรณีมีปัญหา

- มีสถานที่เก็บอาหารไก่โดยแยกต่างหาก และเก็บอาหารในสภาพที่ป้องกันการเสื่อมสภาพ และปนเปื้อน เช่น อาหารไก่ที่บรรจุในถุง ต้องวางอยู่บนวัสดุรองพื้น หรือพาเลท (pallet) เพื่อให้อากาศถ่ายเทและป้องกันความชื้นได้

- มีการจัดการให้ไก่ทุกตัวได้รับอาหารและน้ำอย่างเพียงพอ ภาชนะบรรจุอาหารไก่ไม่ควรสะอาดแห้ง ไม่เคยใช้บรรจุวัตถุดิบพิษ ปุ๋ย หรือวัตถุอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อไก่

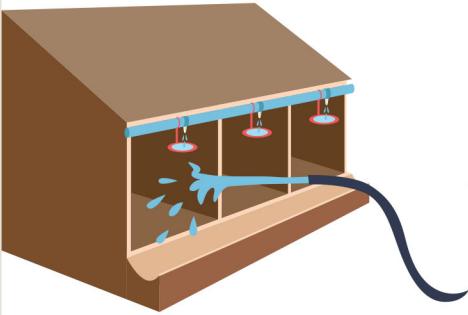
- น้ำที่ใช้เลี้ยงไก่ต้องสะอาดและมีผลตรวจวิเคราะห์คุณภาพ โดยคำนึงความเสี่ยงของการปนเปื้อนอันตรายที่ส่งผลต่อสุขภาพไก่และผู้บริโภค

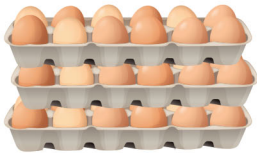
3. การจัดการโรงเรือนและอุปกรณ์

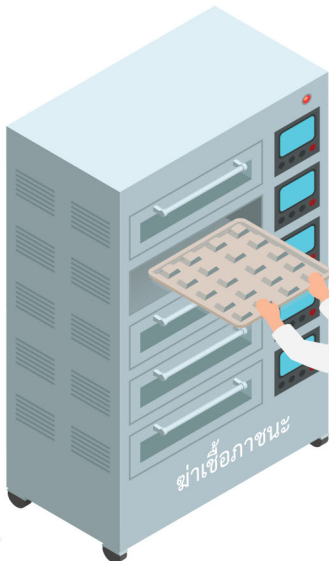
- โรงเรือน อุปกรณ์ และบริเวณโดยรอบ โรงเรือนต้องสะอาด และบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีและถูกสุขลักษณะ

- ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรงเรือน และอุปกรณ์ หลังจากย้ายไก่ไข่ออก และปิดฟักโรงเรือนในระยะเวลาที่เพียงพอต่อการตัดวงจรเชื้อโรคมให้สะสมในโรงเรือน (เว้นแต่กรมปศุสัตว์กำหนดเป็นอย่างอื่นในแต่ละพื้นที่)

- ภาชนะเก็บไข่ เช่น ถาดไข่ เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ

- ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อภาชนะเก็บไข่ ก่อนนำเข้าไปในบริเวณพื้นที่เลี้ยงไก่ไข่ และก่อนการนำไปใช้งานทุกครั้ง

บุคลากร

1. มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรอย่างชัดเจน ประกอบด้วย

ผู้เลี้ยงไก่ คือ ผู้ดูแลเลี้ยงไก่ ที่ได้รับการฝึกอบรมด้านการเลี้ยงไก่

สัตวบาล หรือบุคลากรที่ได้รับการอบรมหลักสูตรด้านสัตวบาลเป็นผู้ควบคุมและดูแลการเลี้ยงไก่

สัตวแพทย์ คือ ผู้ควบคุม กำกับและดูแลด้านสุขภาพสัตว์ ตลอดจนรับผิดชอบดูแลมาตรการด้านสุขอนามัยภายในฟาร์ม และด้านสวัสดิภาพสัตว์

2. มีจำนวนบุคลากรผู้เลี้ยงไก่ สัตวบาลหรือบุคลากรที่ได้รับการอบรมหลักสูตรด้านสัตวบาล และสัตวแพทย์ พอเหมาะกับจำนวนไก่ที่เลี้ยง

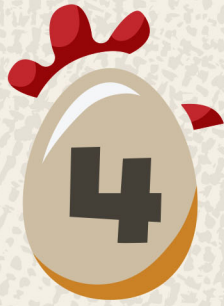

3. บุคลากรที่ทำหน้าที่เลี้ยงไก่ไข่ต้องมีความรู้ โดยได้รับการฝึกอบรมหรือ การฝึกอบรมในขณะที่ปฏิบัติงานในการเลี้ยงไก่ไข่เพื่อให้จัดการฟาร์มได้

4. มีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดีเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนและ แพร่เชื้อ

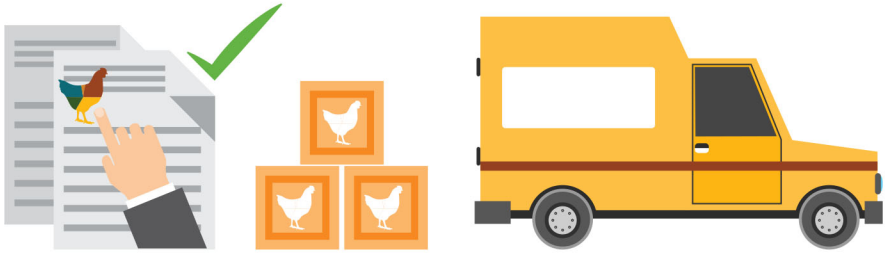

สุขภาพสัตว์

1. การป้องกันและควบคุมโรค

● มีหลักฐานหรือเอกสารระบุแหล่งที่มาของไก่ไข่ เช่น ใบอนุญาตเคลื่อนย้ายที่แสดงแหล่งที่มาของไก่ไข่

● มีมาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์มจากบุคคล ยานพาหนะ วัสดุและอุปกรณ์ รวมทั้งสัตว์พาหนะนำเชื้อ เช่น

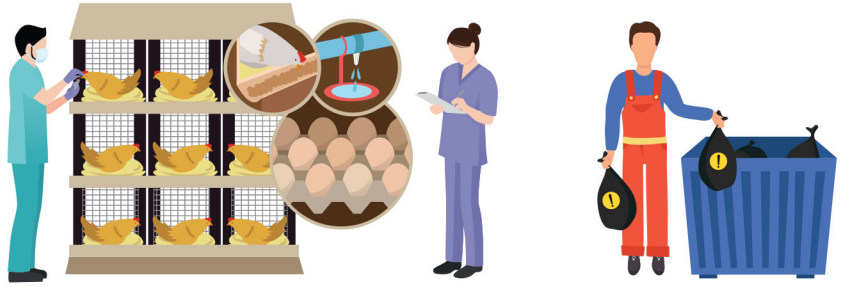
- มีมาตรการป้องกันการเข้า-ออกฟาร์มของบุคคลภายนอก
- มีการบันทึกการผ่านเข้า-ออกฟาร์มของบุคคลและยานพาหนะ เพื่อให้ตามสอบได้
- รักษาความสะอาดของอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ

● มีแผนเฝ้าระวังและป้องกันโรคโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม เช่น การทำวัคซีน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันโรค

● ตรวจติดตามสุขภาพไก่ไข่ประจำวัน และมีการจัดการซากสัตว์ที่เหมาะสม การตรวจติดตามสุขภาพไก่ไข่ควรทำอย่างน้อยวันละครั้ง เพื่อตรวจสอบสุขภาพไก่จากผลผลิตประจำวัน เช่น ปริมาณไข่ คุณภาพ ขนาด ลักษณะและสีผิวเปลือกไข่ ร่วมกับการสังเกตความผิดปกติของไก่ และหากพบซากสัตว์ให้เก็บออกจากโรงเรือนทันที

● กรณีเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์

2. การบำบัดรักษาโรค

การบำบัดรักษาโรคสัตว์ ต้องอยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์ โดยปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์ และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

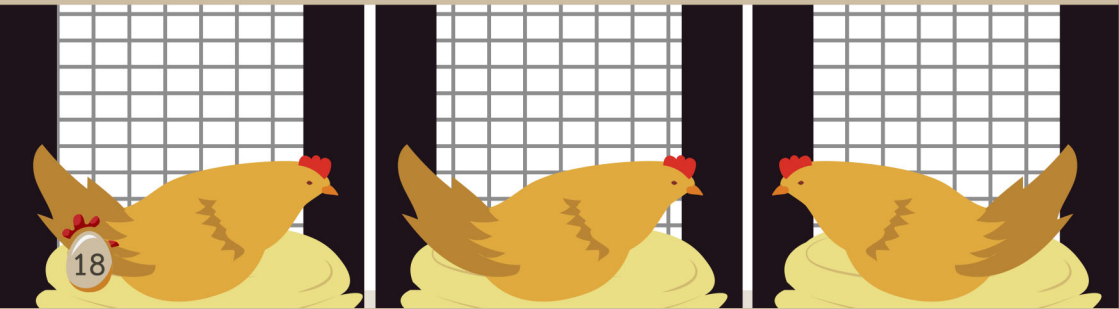
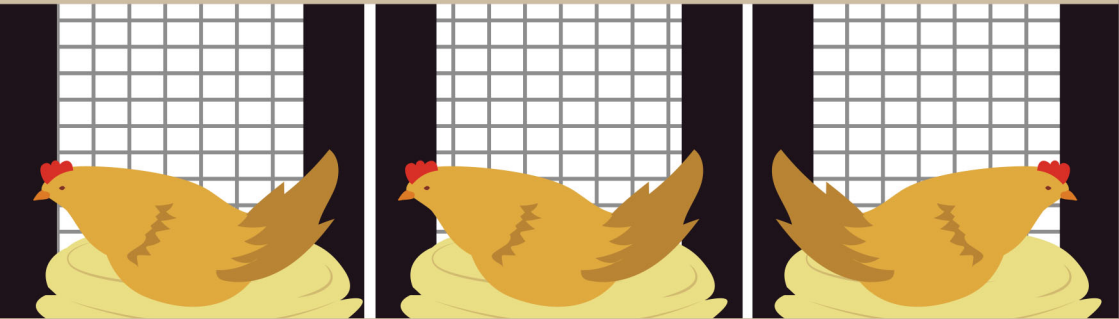

สวัสดีภาพสัตว์

ดูแลไก่ไข่ให้มีความเป็นอยู่ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์

ฟาร์มไก่ไข่ต้องมีการจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ เคลื่อนย้ายไก่ไข่อย่างระมัดระวัง ไม่ให้ได้รับบาดเจ็บ มีการตรวจสอบสุขภาพไก่ไข่อย่างสม่ำเสมอ ในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม สำหรับไก่ไข่ที่ป่วย บาดเจ็บ ควรมีการดำเนินการอย่างเหมาะสมโดยเร็ว เพื่อไม่ให้เป็นการทรมานสัตว์

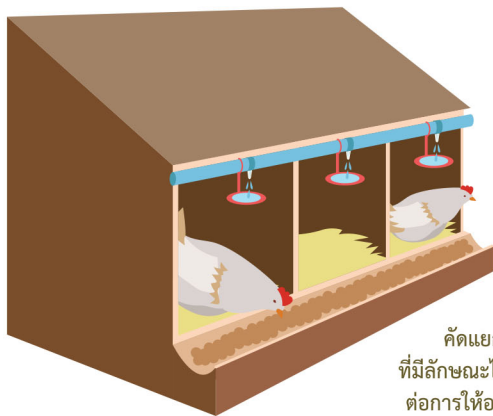

การจัดการไก่อุ่น ไก่อระยะไข่และไข่ไก่

1. ไก่รุ่นและไก่อายุไข่

- สุ่มตรวจสุขภาพ ขนาดและน้ำหนักไก่
- คัดแยกไก่ไข่ที่มีลักษณะผิดปกติ ไม่สมบูรณ์ มีขนาดและน้ำหนักไม่ใกล้เคียงกับรุ่น หรือไม่เหมาะสมต่อการให้ออกผลผลิต เพื่อจัดการอย่างเหมาะสม เช่น แยกเลี้ยง เป็นการเฉพาะ หรือทำลาย

คัดแยกไก่ไข่
ที่มีลักษณะไม่เหมาะสม
ต่อการให้ออกผลผลิต

2. ไข่ไก่

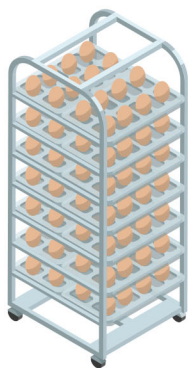
- เก็บไข่และคัดแยกไข่ที่ผิดปกติ มีรอยร้าวหรือแตกออก และคัดแยกไข่ที่สกปรก มีมูลไก่ติด เพื่อแยกทำความสะอาด
- เก็บรักษาไข่ไก่ไว้ในที่ร่ม มีอากาศถ่ายเทได้สะดวกหรือมีการควบคุมอุณหภูมิ
- การขนส่งไข่ใช้พาหนะที่สะอาด ระบายอากาศได้ดีหรือควบคุมอุณหภูมิได้

คัดแยกไข่
ที่มีรอยร้าวออก

คัดแยกไข่สกปรก
เพื่อทำความสะอาด

เก็บรักษาไข่ไก่ในที่ร่ม
และอากาศถ่ายเทสะดวก

พาหนะใช้ในการขนส่ง
ต้องสะอาด ระบายอากาศได้ดี

สิ่งแวดล้อม

1. กำจัดขยะ น้ำเสีย ของเสีย โดยวิธีที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้กลายเป็นแหล่งของกลิ่น และเชื้อโรค

- สำหรับซาก ซึ่งเป็นพาหะนำเชื้อ เช่น นก หนู ให้ทำลายโดยการฝังหรือเผา

- มีการกำจัดขยะและของเสีย เพื่อไม่ให้สะสม เป็นแหล่งของกลิ่น และเชื้อโรค

2. ป้องกันการฟุ้งกระจายของวัสดุรองพื้นหลังการย้ายไก่ไข่ออกจากฟาร์ม

- วัสดุรองพื้นที่ใช้แล้วหลังการปลดไก่ ต้องมีการป้องกันการฟุ้งกระจาย ในระหว่างการเคลื่อนย้าย และห้ามนำวัสดุรองพื้นเก่ากลับมาใช้อีก

การบันทึกข้อมูล

1. บันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญที่มีผลต่อสุขภาพ การควบคุมโรคและผลิตผล

2. เก็บรักษาระบบบันทึกข้อมูลเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี เพื่อสามารถตามสอบได้ เช่น

- ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการด้านสุขภาพ
- การควบคุมโรคและผลิตผล เช่น จำนวนไก่ไข่ น้ำหนักไก่ไข่ในช่วงการเลี้ยง จำนวนไข่รวม อัตราการไข่ และจำนวนไข่ผิดปกติหรือคัดทิ้ง การขนส่ง การจัดเก็บ (storage) ข้อมูลเกี่ยวกับตัวสัตว์ อาหารและน้ำสำหรับไก่ไข่ การจัดการฟาร์ม สุขภาพไก่ไข่ การป้องกันและควบคุมโรค
- ข้อมูลเกี่ยวกับการตรวจสอบย้อนกลับ

สามารถติดต่อขอรับการรับรอง GAP ได้ที่

สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์
กรมปศุสัตว์

เลขที่ 69/1 ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี

กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ (Call Center) 0-2653-4444

ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ตามมาตรฐานบังคับ
ติดต่อยื่นขออนุญาตได้ที่

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.)
เลขที่ 50 ถ.พหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

(จันทร์-ศุกร์ ในเวลาราชการ)

หรือ ยื่นผ่านระบบ TAS-License tas.acfs.go.th

(เปิดทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ)

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม โทร 095-8712113, 098-2481233

หรือ 02-5612277 ต่อ 5230, 1605

สนใจรายละเอียดเพิ่มเติม
สามารถ Scan QR Code

▶ มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่
มกษ. 6909-2562

▶ แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่
มกษ. 6909(G)-2562

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2561-2277

www.acfs.go.th

พิมพ์ครั้งที่ 1

มกอช.-2562-กสม.-6

พฤษภาคม 2562 จำนวน 1,640 เล่ม